

Ο Ιωάννης Μεταξάς στην Θεσσαλονίκη

Ιωάννα Φωκά-Μεταξά
26 Οκτ 2020 ·

Κοινοποιήθηκε: Δημόσια

Το Ημερολόγιο του Ιωάννη Μεταξά διακόπτεται στις 31 Μαΐου 1936 και συνεχίζεται την 11 Νοεμβρίου 1937. Στο διάστημα αυτό οι πληροφορίες που έχουμε για όσα έπραξε ή είπε προκύπτουν από πολλές αρχειακές πηγές. Την Νομοθεσία, αλληλογραφία, τηλεγραφήματα, εφημερίδες διαγγέλματα κλπ. Μία πλούσια πηγή πληροφοριών είναι οι επισκέψεις του σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος

και οι ομιλίες που απευθύνει στον κόσμο, μικρούς και μεγάλους (**ΛΟΓΟΙ & ΣΚΕΨΕΙΣ 2 τόμοι**), προκειμένου για να εξηγήσει το έργο της Κυβερνήσεως του, να ενημερώσει για όσα συμβαίνουν διεθνώς, να ενθαρρύνει, να προτρέψει, να συμβουλευσει την κάθε ομάδα για τα δικά της προβλήματα και τα γενικότερα, να νουθετήσει και να ενθουσιάσει όπως κάνει ένας πατέρας στην οικογένειά του, να σταθεί δίπλα σε όλους ανάλογα με τα προβλήματά τους, τοπικά ή γενικά, μα πιο πολύ από όλα για να δώσει δύναμη, κουράγιο και ενθουσιασμό σε μία Ελλάδα που αντιμετώπιζε χιλιάδες προβλήματα οικονομικά κοινωνικά κυρίως ουσιαστικά διαβίωσης και επιβίωσης.

Ο Γεώργιος Βλάχος (ΓΑΒ) μας έχει αποτυπώσει σε ένα άρθρο του στην Καθημερινή στις 10 Μαρτίου 1936 (4ος τόμος σελίς 650-651)

<https://drive.google.com/file/d/1ZxtQAbQSVSiEXiXhpbzHooD19kf48y4S/view?usp=sharing>

την κατάσταση της Ελλάδος εκείνη την εποχή. Είναι η στιγμή που ο Μεταξάς, εκλεγείς στις εκλογές του 1936, ως Αρχηγός του Κόμματος των Ελευθεροφρόνων αναλαμβάνει το Υπουργείο των Στρατιωτικών, στην Κυβέρνηση Δεμερτζή, με πρόταση του Βασιλέως Γεωργίου Β', διορισμό που επικροτεί και ο Βενιζέλος από το Παρίσι, λίγες μέρες προ του θανάτου του. Ακολουθεί ο Θάνατος του Δεμερτζή και η ψήφιση της Κυβερνήσεως Μεταξά ως Αντιπροέδρου στην Κυβέρνηση Δεμερτζή. Ως Πρωθυπουργός στις 30 Απριλίου 1936 λαμβάνει 241 ψήφους. Ακολουθεί το καθεστώς που προκύπτει την 4η Αυγούστου 1936.

Ως Πρωθυπουργός πλέον μία από τις πρώτες επισκέψεις που έκανε ο Ιωάννης Μεταξάς το 1936 ήταν στην Θεσσαλονίκη, την 6η Σεπτεμβρίου 1936, όταν παρέστη στα εγκαίνια της ΙΑ' Διεθνούς Εκθέσεως.

Επιστρέφει στην Αθήνα και στις 7 Οκτωβρίου ένα μήνα μετά τον συναντούμε να ομιλεί στην Κομοτηνή. Στις 8 Οκτωβρίου δεν εμφανίζεται πουθενά ενώ στις 9 Οκτωβρίου βρίσκεται στην Λάρισα, Λαμία, Αμφίκλεια Λειβαδιά και Θήβα.

Επιστρέφει στην Αθήνα και στις 25 Οκτωβρίου είναι και πάλι στην Θεσσαλονίκη. Στις 26 δεν παρουσιάζεται πουθενά, ενώ στις 27 και πάλι βρίσκεται στις Σέρρες. Στις 28 και πάλι στην Θεσσαλονίκη. Όλα αυτά τα κενά της παρουσίας του έχουν μία πιθανή εξήγηση. Είναι οι ημέρες που επισκέφτηκε τις συνοριακές περιοχές προκειμένου να δοθούν οι πρώτες οδηγίες επί τόπου για την κατασκευή των οχυρών της Γραμμής Μεταξά, όπως επικράτησε να αποκαλείται η σειρά των 21 οχυρών με όλα τα ενδιάμεσα εμπόδια προς τα σύνορά με την Βουλγαρία, που κατασκευάστηκαν σιωπηλά, μυστικά και μεθοδικά σε κάθε λεπτομέρεια. Όλες οι ομιλίες στις επισκέψεις αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα διαφορετικά θέματα που καλύπτουν.

Από τις εξαιρετικά ενδιαφέρουσες ομιλίες αυτών των επισκέψεων θα σταθούμε στην 25η Οκτωβρίου 1936

Ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι τίποτε ξένον ἀπὸ σᾶς, κατοικεῖ μέσα σας, μέσα στὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, μέσα στὴν κάθε μία ἀπὸ σᾶς. Εἶναι ἓνα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπορεῖτε νὰ τὸ ἀφαιρέσετε ἀπὸ μέσα σας ποτέ, οὔτε νὰ τὸ ἀποχωρισθῆτε ποτέ εἰς ὄλην σας τὴν ζωὴν. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ εἰσθε τίποτε ἄλλο παρὰ Ἑλληνας καὶ Ἑλληνίδες εἰς ὄλην σας τὴν ζωὴν καὶ εἰς κάθε περίστασιν, εὐτυχῆ καὶ δυστυχῆ, θὰ εἰσθε πάντοτε Ἑλληνας καὶ Ἑλληνίδες. Καὶ ἂν θέλετε ἀκόμη δὲν ἠμπορεῖτε νὰ χωρίσετε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σας τί καθήκοντα ἔχετε πρὸς αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγεται Ἑλλάς. Ἔχετε τὰ καθήκοντα πού ἔχετε πρὸς τὴν μάνα σας, σὲ κείνη πού σᾶς γέννησε, διότι καὶ ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ μεγάλη μάνα ὄλων μας. Εἰσθε τὰ παιδιὰ της, ὅχι μονάχα ἔτσι στὰ λόγια. Εἰσθε πραγματικὰ παιδιὰ της, τὸ αἷμα της εἶναι μέσα εἰς τὰς φλέβας σας, ἡ ψυχὴ της εἶναι μέσα στὴν ψυχὴ σας, σεῖς οἱ ἴδιοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια, εἰσθε ἡ Ἑλλάς. Ὅταν ἀγαπᾶτε τὴν Ἑλλάδα, ἀγαπᾶτε τὸν ἑαυτὸν σας. Μιὰ μέρα, ὅταν θὰ μεγαλώσετε, θὰ ἔχετε νὰ τῆς προσφέρετε μεγάλα πράγματα καὶ τὸ μεγαλύτερον πρᾶγμα πού ἔχετε, τὸ ὠραιότερον καὶ καλλίτερον, εἶναι ἡ ζωὴ σας. Ἄν χρειασθῆ νὰ τῆς δώσετε τὴν ζωὴν σας, θὰ τὴν δώσετε ὅχι μόνον μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ διότι εἶναι ἡ φύσις τοῦ πράγματος τέτοια. Διότι ἂν δὲν τῆς δώσετε μιὰ μέρα τὴν ζωὴν σας, ἐκεῖνοι πού θὰ ἔλθουν ὕστερα ἀπὸ σᾶς θὰ εἶναι δοῦλοι, δὲν θὰ εἶναι πλέον Ἑλληνας, θὰ εἶναι δοῦλοι. Καὶ τώρα πρέπει νὰ μάθετε, ὅσοι εἰσθε μικροὶ ἀκόμη καὶ σεῖς οἱ μεγαλύτεροι ἀκόμη, πρέπει νὰ μάθετε πῶς θὰ ἐργασθῆτε μίαν ἡμέραν διὰ τὸν τόπον σας, διὰ νὰ γίνετε μίαν ἡμέρα πολῖται καλοί. Καὶ ἅμα μάθετε ἓνα ἔργον μὲ τὸ ὁποῖον θὰ ζήσετε, πρέπει νὰ γνωρίζετε ὅτι αὐτὸ τὸ ὁποῖον θὰ κάμετε, ὅτι δουλειὰ θὰ κάμετε, θὰ εἶναι δουλειὰ τὴν ὁποίαν θὰ προσφέρετε στὸ σύνολον τῆς κοινωνίας.

Δὲν εἶναι ὁ καθένας σας χωριστὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οὔτε ἡ κάθε μία σας χωριστὴ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Εἰσθε ὅλοι σας ἓνα σύνολον καὶ θὰ ἐργασθῆτε διὰ τὸ σύνολον καὶ νὰ γνωρίζετε ὅτι τὴν εὐτυχίαν σας δὲν θὰ τὴν εὑρετε παρὰ μόνον στὴν εὐτυχία τοῦ συνόλου. Τώρα ἔχετε ὁδηγοὺς μπροστὰ σας τοὺς δασκάλους σας, οἱ ὁποῖοι θὰ σᾶς ὁδηγήσουν στὰ πρῶτα βήματα καὶ τοὺς ὁποίους θὰ ἀκολουθήσετε. Ἀπὸ τώρα πρέπει νὰ ἐτοιμασθῆτε νὰ γίνετε καλοὶ πολῖται καὶ καλοὶ πολίτιδες. Ἀπὸ τώρα πρέπει νὰ ἀσκηθῆτε στὸ μεγάλο σας ἔργον. Αὔριον θὰ ἑορτάσετε τὴν μεγαλύτεραν ἑορτὴν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ὄλης τῆς Ἑλλάδος. Αὔριον θὰ νιώσετε τὸ γενικὸ ἐνθουσιασμὸν, γιατί ἐλευθερώθηκε ἡ Θεσσαλονίκη ἐδῶ καὶ 24 χρόνια. Τώρα δὲν ἔχομε πολέμους μπροστὰ μας, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐννοήσετε ὅλοι σας, ἔσεῖς οἱ μεγαλύτεροι πρὸ πάντων, ὅτι μπορεῖ νὰ πολεμήσωμε μίαν ἡμέραν. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἰσθε ὅλοι σας ἐτοιμοί. Κάθε μόλυσμα, πού σᾶς ὀμιλεῖ ἢ τολμήσῃ νὰ σᾶς ὀμιλήσῃ ἐναντίον τῶν ἰδεῶν τῆς Πατρίδος, πρέπει νὰ τὸ ἀποβάλετε. Χαίρω πολὺ, νεολαία τῆς Θεσσαλονίκης, πού σὲ βλέπω μαζεμένη ἐδῶ μὲ ἐνθουσιασμὸν καὶ μὲ ἀπόφασιν νὰ γίνετε μίαν ἡμέραν καλοὶ ἄνδρες καὶ καλὲς γυναῖκες. Μὲ αὐτὸν τὸν

...Χαίρω πολύ, νεολαία της Θεσσαλονίκης, που σε βλέπω μαζεμένη εδώ με ενθουσιασμό και με απόφαση να γίνετε μίαν ημέραν καλοί άνδρες και καλές γυναίκες. Με αυτόν τον ενθουσιασμό σας φωνάζωμεν όλοι μαζί δι' εκείνο το πολυτιμότερο που έχουμε: ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ!

(B) ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
25 Οκτωβρίου 1936 (ΛΟΓΟΙ & ΣΚΕΨΕΙΣ, τόμος Α' σελίδες 83-88)

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(25 'Οκτωβρίου 1936)

Κύριοι,

Σας εύχαριστώ πολύ διὰ τὰ καλά σας λόγια τὰ ὅποια δίδουν τόσο θάρρος σὲ καίνοὺς πού ἐργάζονται. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ ἐπίσης νὰ εύχαριστήσω τὰς κυρίας, τοὺς κυρίους, τοὺς μὴ δημοσιογράφους, στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς, πού παρακάθηνται εἰς τὸ γεῦμα τοῦτο, τὸ ὅπολον οἱ δημοσιογράφοι τῆς Θεσσαλονίκης εἶχαν τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ προσφέρουν. Καὶ τώρα ἀποτείνομαι εἰς τοὺς δημοσιογράφους, ἰδιοκτῆτας ἑφημερίδων καὶ συντάκτας, ἀποτείνομαι μὲ τὸ θάρρος τοῦ ἀνθρώπου πού ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς δημοσιογράφος, δημοσιογράφος ὄχι ἑρασιτέχνης, ἀλλὰ δημοσιογράφος πραγματικός, γιατί ἐπέρασα καὶ ἐγὼ μιά περίοδο ὅπου ἦμουν ἀπλοῦς συντάκτης. Ἐφθάσα ἔπειτα σὲ στιγμὲς πού ἔδρυσα ἑφημερίδες καὶ πού χαντάκωσα ἑφημερίδες, ἐπομένως γνωρίζω ὅλας τίς ἀγωνίες τῆς Τετάρτης καὶ τοῦ Σαββάτου καὶ ἔμαθα ὅλα τὰ κρυφὰ καὶ τὰ φανερά τοῦ ἐπαγγέλματος. Μὴ ἀνησυχῆτε, φίλοι μου, δὲν θὰ ποῦμε στοὺς ἄλλους τίποτε ἀπ' αὐτά. Μὲ αὐτὸ τὸ θάρρος ἔρχομαι νὰ σὰς ἐμυλήσω στὴν εύχάριστη καὶ θερμὴ ἀποφινὴ συντροφιά σας.

Ὁ Τύπος, ἀγαπητοί μου, περνᾷ μιά κρίσιμη περίοδο παντοῦ καὶ τὴν κρίσιμη αὐτὴ περίοδο τὴν περνᾷ καὶ στὴν Ἑλλάδα. Ἄλλὰ νὰ μὴ ἀπατάσθε. Δὲν τὴν περνᾷ ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα τώρα πού τὸ Κράτος ἔχει μιά ἀπόλυτη ἐξουσία. Τὴν κρίσιμη περίοδο ὁ Τύπος μας ἄρχισε νὰ τὴν περνᾷ ἀπὸ πολὺν καιρὸ καὶ μάλιστα ἔχω νὰ σὰς τὸ εἰπῶ καθαρά, ὅτι τὴν μεγάλωσε μονάχος του μὲ ἓνα συναγωνισμὸν πού ἄρχισαν ἀναμεταξύ τους αἱ ἑφημερίδες, ποιὰ ἀπ' ὅλας θὰ ἤμποροῦσε νὰ προσφέρῃ τὸ πλεόν, κατὰ τὴ γνώμη τῆς, εύχάριστον πρᾶγμα σὲ ἀναγνωστικὸν τῆς κοινόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ γιὰ ὅλους γενικὰ τοὺς ἀνθρώπους τὸ μικρὸν ἐλάττωμα εἶναι νὰ διασκεδάζουσιν μὲ τὴν κακολογίαν, ὁ Τύπος

ἀναγκαῖον, ἀλλὰ τὰ ἄλλα, τὸ ταλέντο, πρέπει νὰ τὰ ἔχετε μέσα στὴν ψυχὴ σας. Δι' αὐτὸ συνεβούλευσα κάθε νέο συντάκτη πού δὲν ἔχει αὐτὸ τὸ ταλέντο νὰ φύγη ἀπὸ τὴ δημοσιογραφία. Γιατὶ ἐλάδη μονάχα θὰ κάμη καὶ στὸν ἑαυτὸ του καὶ στοὺς ἄλλους. Αὐτὸ τὸ ταλέντο τοῦ συντάκτη δημοσιογράφου τὸ ὅποιον, ἂς μὲ συγχωρήσουν οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἐφημερίδων, εἶναι μεγαλύτερον καὶ ἀπὸ τὸ ταλέντο πού πρέπει νὰ ἔχη ὁ ἰδιοκτῆτης τῆς ἐφημερίδος, αὐτὸ τὸ ταλέντο εἶναι βέβαια φυσικό. Ἀποκτάται ὁμως καὶ μὲ τὴν ἀσκησιν καὶ μὲ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸ ἔργον τὸ δημοσιογραφικό, μὲ τὸ νὰ θεωρῆ ὁ ρεπόρτερ ὅτι τὸ νὰ ἔχη μία εἰδησι καλὴ καὶ πρῶτος ἀπ' ὅλους, εἶναι ὡς νὰ ἐκέρδιαι 100.000 δραχμῆς. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον πρέπει νὰ φθάσῃ ὁ ἔρως τοῦ συντάκτη. Ὅτι γράφει νὰ τὸ γράφῃ μὲ ἀγάπην πρὸς τὴν ἐργασίαν του, νὰ μπῆ στὴν θέσιν τοῦ κοινοῦ καὶ νὰ αἰσθάνεται μαζί μὲ τὸ κοινόν. Ὅταν θὰ ἔχετε αὐτὸ τὸ ταλέντο, τότε θὰ δώσετε οἱ συντάκτες τῶν ἐφημερίδων μὲ τὴν βοήθειαν καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ἔχουν τὴν ἱκανότητα καὶ αὐτοὶ νὰ σὰς διαλέγουν καὶ νὰ σὰς ἀμείβουν, θὰ φθάσετε νὰ δώσετε στὸν Τύπον τὸν ἑλληνικὸν μίαν βάσιν ἀρίστης ἐμφανίσεως, ὥστε καὶ αὐτὸς νὰ ὑπερβῆ τὴν κρίσιν πού περνᾷμε, τὴν κρίσιν τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου, κρίσιν πού ὀπωσδήποτε θὰ ἐπῆρχετο καὶ ἂν δὲν παρενέβαιναν ἡ 4 Αὐγούστου, ἡ ὁποία μόνον τὴν ἐπετάχυνε καὶ ἡ ὁποία κρίσις μὲ ἓνα τρόπο θὰ λυθῆ ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι ποῖα θὰ κατορθώσῃ νὰ ἀγαπηθῆ περισσότερο ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν κοινόν καὶ θὰ τὸ κατορθώσῃ μὲ τὴν ἑλλην. ἐμφάνισίν της, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ γραφόμενά της καὶ μὲ τὴν κομψότητα, τὴν χάριν καὶ τὴν πραότητα τῶν γραφομένων σας. Πρέπει λοιπόν, ἐπαναλαμβάνω, νὰ ἀγαπηθῆ ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν κοινόν ἡ ἐφημερίς καὶ λάβετε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι ἤρχισε τὸ ἑλληνικὸν κοινόν νὰ ἀναπτύσσεται καὶ θὰ ἀναπτυχθῆ ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ κοινόν ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐξαρτᾶσθε αἱ ἐφημερίδες.

Διότι ἔρχισε νὰ ἔχη ἀπαιτήσεις τὸ κοινόν μεγαλυτέρας. Δὲν ἤμπορεῖτε τώρα νὰ τὸ τροφοδοτῆτε μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς βασιᾶς Κασσιανῆς. Αὐτὴ ἡ ἱστορία δὲν ἤμπορεῖ πλέον νὰ γράφεται, οὔτε δύνασθε νὰ γράψετε διαρκῶς τοὺς ἀθλοὺς τοῦ Λύγκου τοῦ ἀρχιληστοῦ. Ἐπέρασαν πλέον αὐτά. Πρέπει νὰ παρουσιάσετε κάτι τὸ καλλίτερον. Καὶ περισσότερο ἐδῶ εἶναι τὸ ἔργον τὸ ἰδικόν σας καὶ εἰς αὐτὸ δὲν ἤμποροῦμε νὰ σὰς βοηθήσωμεν ἡμεῖς, τὸ Κράτος. Ἡμεῖς μόνον ἀπὸ ὀλισθήματα θὰ σὰς κρατήσωμεν καὶ θὰ σὰς κατευθύνωμεν. Τὰ πάρα πέρα εἶναι ἔργον ἰδικόν σας. Ἐγὼ, γνωρίζοντας πόσον ἐξυπνὴ εἶναι ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ καὶ πόσον ἔχει μέσα της τὸ τάλαντο τοῦ δημοσιογράφου ἀπὸ χιλιάδες χρόνια, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ τὸ κατορθώσετε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ θὰ παρουσιάσετε τὸν ἑλληνικὸν Τύπον οὕτως ὥστε νὰ εἶναι σύντροφος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ μεγάλος βοηθὸς τοῦ Ἐθνικοῦ Κράτους. Καὶ μὲ τὴν δεβαιότητα αὐτὴν, παρακαλῶ ὅλους τοὺς κυρίους, τοὺς μὴ δημοσιογράφους, νὰ πῶμεν ὅλοι διὰ τὴν ἀνάπτυξιν, τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἑλληνικοῦ Τύπου.